

I. Założenia Projektu Sunflowers

1.

Od czasu ostatniej inwazji Rosji na Ukrainę 24 lutego 2022 r. pojawiło się wiele doniesień o potencjalnych naruszeniach międzynarodowego prawa humanitarnego oraz zbrodniach prawa międzynarodowego. W obliczu tych wydarzeń ponad 14 milionów Ukraińców opuściło swoją ojczyznę, aby szukać schronienia w krajach sąsiednich. Wielu z tych przesiedleńców było świadkami najokrutniejszych zbrodni, jakie można sobie wyobrazić we współczesnym świecie, a skala ich cierpienia jest porażająca. Liczba potencjalnych świadków zbrodni popełnionych w Ukrainie jest ogromna, podobnie jak ogromna jest liczba osób pokrzywdzonych wskutek tych zbrodni. Żaden system wymiaru sprawiedliwości nie jest w stanie poradzić sobie z tak wielką ilością informacji, jakimi osoby te dysponują. Dotychczasowe doświadczenia międzynarodowych i krajowych postępowań karnych dotyczących przestępstw międzynarodowych wskazują, że tylko nieliczni świadkowie konfliktów zbrojnych i nieliczne osoby pokrzywdzone wskutek takich przestępstw, będą zeznawać przed śledczymi a jeszcze mniej będzie zeznawać przed sądami. Ważne jest jednak zgromadzenie jak największej ilości informacji o dowodach tych przestępstw oraz o ich ofiarach. Projekt Sunflowers ma stanowić uzupełnienie działań organów krajowych oraz trybunałów międzynarodowych powołanych do ścigania i orzekania w sprawach zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości, ludobójstwa, agresji lub innych poważnych naruszeń praw człowieka związanych z inwazją Rosji na Ukrainę.

2.

Projekt Sunflowers powstał z inicjatywy osób fizycznych i prawnych, reprezentujących międzynarodowe i krajowe organizacje pozarządowe, Polską Naczelną Radę Adwokacką oraz unijny projekt dedykowany transformacji wymiaru sprawiedliwości w Ukrainie. Wszystkie te podmioty zjednoczyły siły w celu wspólnego działania na rzecz szeroko rozumianej ochrony praw człowieka.

3.

Celem Projektu Sunflowers jest utworzenie platformy umożliwiającej bezpieczne przekazywanie, przechowywanie i udostępnianie uprawnionym organom informacji dotyczących zbrodni międzynarodowych, ofiar tych zbrodni, udzielanie pomocy w uzyskaniu reparacji oraz otoczenie potencjalnych świadków zbrodni oraz osób pokrzywdzonych opieką psychologiczną.

II. Zespół

4.

Inicjatorami Projektu są uznane na arenie międzynarodowej i krajowej autorytety z dziedziny międzynarodowego prawa karnego, prawa humanitarnego, prawa migracyjnego, ochrony praw człowieka oraz reparacji w konfliktach zbrojnych. Zespół Projektu tworzą prawnicy, których wiedza i doświadczenie zawodowe wpłynęły na ostateczny kształt Projektu. Inicjatorzy Projektu Sunflowers to jednocześnie osoby

znane ze swojej działalności charytatywnej. Wszystko, co zostało zrealizowane przez Zespół od początku istnienia Projektu, było oparte na pracy *pro bono*.

5.

Inicjatorami Projektu Sunflowers są (w kolejności alfabetycznej):

- dr **Anna Adamska-Gallant** – była sędzia w Kosowie, a obecnie szefowa największego unijnego projektu Pravo Justice, wspierającego reformę wymiaru sprawiedliwości w Ukrainie;

- dr **Matthew Gillett** – starszy wykładowca w Essex University w Wielkiej Brytanii; wykonuje z ramienia ONZ specjalny mandat w zakresie ochrony praw człowieka; były śledczy w biurze Prokuratora Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze;

- dr **Ewa Hofmańska** – była ekspert prawa w Trust Fund for Victims przy Międzynarodowym Trybunale Karnym w Hadze;

- prof. **Witold Klaus** – specjalista od prawa migracyjnego; założyciel Stowarzyszenia Interwencji Prawnej; aktywista i działacz na rzecz ochrony praw człowieka;

- mec. **Natalia Klima-Piotrowska** – adwokatka; przewodnicząca Komitetu Praw Człowieka w Naczelnej Radzie Adwokackiej;

- dr **Marina Lostal** – starszy wykładowca w Essex University w Wielkiej Brytanii; Dyrektorka Human Rights Clinic Centre na tym uniwersytecie; ekspertka w zakresie reparacji w konfliktach zbrojnych z doświadczeniem pracy w Trust Fund for Victims przy Międzynarodowym Trybunale Karnym w Hadze;

- mec. **Mikołaj Pietrzak** – dziekan warszawskiej Okręgowej Rady Adwokackiej; jedyny polski adwokat wpisany na listę adwokatów Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze;

- dr **Oksana Senatorova** – doradczynie Wołodymyra Zełenskigo, Prezydenta Ukrainy, w zakresie reformy prawa karnego; ekspertka Rady Europy ds. przesiedleńców wewnętrznych w Ukrainie; ekspertka w dziedzinie prawa humanitarnego;

- dr **Mykhaylo Shepitko** – członek ukraińskiej komisji kodyfikacyjnej prawa karnego; ekspert w zakresie międzynarodowego prawa karnego;

- prof. **Paweł Wiliński** – sędzia Sądu Najwyższego; były sędzia *ad hoc* w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu; jedyny Polak, który stanął przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym w Hadze w roli *amicus curie*.

6.

Więcej o każdym z inicjatorów można przeczytać na stronie Projektu w zakładce Zespół.

III. Cele

7.

Celami Projektu Sunflowers są:

a) gromadzenie informacji o ofiarach zbrodni popełnionych w Ukrainie od dnia 24 lutego 2022 roku oraz informacji o dowodach tych zbrodni, w celu przekazania ich do Biura Prokuratora Międzynarodowego

Trybunału Karnego oraz prokuratorów krajowych państw i innych organów wymiaru sprawiedliwości, które prowadzą śledztwa w sprawie tych zbrodni;

b) szkolenie prawników i innych zainteresowanych podmiotów w zakresie zbierania informacji o dowodach i ofiarach przestępstw popełnionych w Ukrainie;

c) udzielanie wskazówek dotyczących wsparcia psychologicznego potencjalnym świadkom i ofiarom przestępstw popełnionych w Ukrainie a także osobom "pierwszego kontaktu", w szczególności wolontariuszom udzielającym wsparcia takim osobom;

d) propagowanie wiedzy na temat międzynarodowych zbrodni wojennych, zbrodni ludobójstwa i zbrodni przeciwko ludzkości oraz prawa humanitarnego, prawa migracyjnego, praw człowieka oraz reparacji dla ofiar konfliktów zbrojnych.

IV. Metody działania

8.

Aby zbierać informacje o dowodach zbrodni popełnionych w Ukrainie od dnia 24 lutego 2022 roku oraz o osobach pokrzywdzonych wskutek tych zbrodni, zespół Projektu Sunflowers opracował formularz. Formularz ten będzie można wypełnić wyłącznie online na stronie Projektu w zakładce Podziel się informacją. W zakładce tej będzie instrukcja prawidłowego wypełnienia formularza, a sam formularz będzie zawierał interaktywne narzędzia, ułatwiające osobom zainteresowanym wypełnienie formularza. Ponadto, z czasem przygotowana zostanie w tym samym celu krótka animacja, która zamieszczona zostanie w zakładce Podziel się informacją. Wypełnienie formularza oparte jest na dobrowolności. Osoba wypełniająca formularz będzie mogła przesłać także posiadane materiały dowodowe, w tym zdjęcia i filmy. Osoba wypełniająca formularz otrzyma unikatowy kod referencyjny, pod którym będą przechowywane jej informacje. Na każdym etapie zbierania danych i ich przechowywania, każdy kto wypełnił formularz będzie mógł go uzupełnić a nawet wycofać (w tym celu konieczne będzie powołanie się na przyznany danej osobie kod referencyjny). Formularz podzielony jest na 4 części: 1) dane kontaktowe, 2) informacje dotyczące zdarzeń mogących stanowić międzynarodowe zbrodnie, 3) informacje dotyczące rodzajów i rozmiarów szkód wyrządzonych w związku z wojną w Ukrainie, 4) oświadczenia osoby wypełniającej formularz o udzieleniu zgody na przechowywanie udzielonych informacji oraz przekazanie ich kompetentnym organom. Przekazane dane będą przechowywane na serwerze udostępnionym przez wysoce wyspecjalizowaną firmę informatyczną, gwarantującą najwyższe standardy w obszarze bezpieczeństwa danych. Zebrane informacje zostaną następnie przekazane Prokuratorowi Międzynarodowego Trybunału Karnego w Hadze oraz śledczym krajowym państw, w których prowadzone są postępowania w sprawach o zbrodnie popełnione w Ukrainie od 24 lutego 2022 r. Informacje uzyskane od potencjalnych świadków i osób pokrzywdzonych nie zostaną wykorzystane w żadnym innym celu, ani nie zostaną przekazane innym nieuprawnionym podmiotom. Bezpieczeństwo osób wypełniających formularz oraz przekazanych informacji jest bowiem priorytetem Zespołu Projektu Sunflowers.

9.

Projekt Sunflowers tworzy siatkę wolontariuszy w krajach, w których obecnie przebywają uchodźcy z Ukrainy. Do tej pory Zespół Projektu nawiązał kontakty z prawnikami z Polski, Ukrainy, Słowacji, Czech, Hiszpanii, Irlandii, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Grecji, Włoch oraz Stanów Zjednoczonych. Prawnicy ci, wspierający Projekt pracą wolontaryjną, będą przeszkoleni w zakresie asystowania przy wypełnieniu

formularza. Z pomocy takiej, bezpłatnie, będą mogli skorzystać ci, którzy sami napotkają trudności w wypełnieniu formularza. Zespół Projektu będzie dążył do posiadania tzw. focal point w każdym kraju, w którym przebywają uchodźcy z Ukrainy, a więc osoby, które potencjalnie mogą wypełnić formularz.

10.

Wolontariusze zaangażowani w realizację Projektu już są szkoleni ze wsparcia psychologicznego. Szkolenia te prowadzone są przez trenerki/trenerów certyfikowanych przez International Medical Corps. Szkolenia te mają na celu nauczyć, jak rozmawiać z ofiarami zbrodni o tym, czego doświadczyły, w taki sposób, aby ich ponownie nie traumatyzować, a jednocześnie, aby wolontariusze mogli jak najlepiej poradzić sobie z tym wyzwaniem.

11.

W celu krzewienia wiedzy o międzynarodowym prawie karnym, prawie humanitarnym, prawie migracyjnym, prawach człowieka oraz reparacjach dla ofiar konfliktach zbrojnych, Zespół Projektu organizuje webinaria z udziałem także innych uznanych na arenie międzynarodowej i krajowej ekspertów z tych dziedzin. Webinarium z udziałem dr Philippa Ambacha, szefa sekcji MTK zajmującej się udziałem osób pokrzywdzonych w postępowaniu przed MTK wzięło udział ponad 250 uczestników. Na stronie Projektu udostępnione są nagrania webinarium (<https://projectsunflowers.org/pl/webinar>).

12.

Zespół Projektu Sunflowers uruchomił stronę internetową Projektu (<https://projectsunflowers.org/pl/home>), która obecnie działa już w 8 wersjach językowych (ukraińskim, polskim, angielskim, słowackim, hiszpańskim, włoskim, greckim i niemieckim) oraz media społecznościowe (Facebook i LinkedIn). Dzięki FB Zespół zamierza rozpowszechniać informacje dotyczące Projektu, głównie wśród Ukraińców, aby dotrzeć do jak największej liczby potencjalnych świadków i ofiar wojny w Ukrainie. Z tego powodu profil na FB jest prowadzony w języku ukraińskim i angielskim. LinkedIn ma służyć głównie szerzeniu informacji o Projekcie, zachęcając osoby prywatne i instytucje, NGOsy oraz inne podmioty do zaangażowania się w Projekt, w tym wsparcia finansowego.

LinkedIn: <https://linkedin.com/company/projectsunflowers>

FB: <https://facebook.com/theprojectsunflowers>

13.

Zespół Projektu utworzył Fundację, która realizuje Projekt. Fundacja Sunflowers została zarejestrowana przez sąd rejestrowy w Warszawie w dniu 24 lutego 2023 r. (KRS 0001019393). Zarejestrowanie Fundacji było konieczne, aby rozpocząć kampanię fundraisingową. Zebrane środki pozwolą pokryć głównie koszty obsługi IT, a także koszty szkoleń ze wsparcia psychologicznego, czy koszty administracyjne związane z zarządzaniem Projektem. Fundacja Sunflowers zamierza ubiegać się o członkostwo w Koalicji dla Międzynarodowego Trybunału Karnego (Coalition for the International Criminal Court, CICC), organizacji skupiającej NGOsy działające na rzecz ochrony praw człowieka w ponad 150 krajach, które wspierają pracę Międzynarodowego Trybunału Karnego, oraz rozpocząć współpracę z Joint Investigation Team (JIT), powołanego w marcu 2022 r. w odpowiedzi na inwazję rosyjską na Ukrainę, a którego celem jest ułatwienie dochodzenia i ścigania (w zainteresowanych państwach) sprawców zbrodni międzynarodowych popełnionych w Ukrainie.

14.

Na czele Fundacji Sunflowers stoi Rada Fundacji, która jest organem kontrolującym i opiniującym. Radzie Fundacji Sunflowers przewodniczy Prof. Paweł Wiliński. Fundację reprezentuje na zewnątrz oraz wykonuje jej zadania trzyosobowy Zarząd Fundacji, którego Prezeską jest dr Ewa Hofmańska (email: ehofmanska@protonmail.com).

15.

Zanim Fundacja została zarejestrowana, zespół Projektu Sunflowers zdecydował o uruchomieniu zbiórki internetowej na rozpoznawalnej platformie crowdfundingowej pomagam.pl (<https://pomagam.pl/sunflowers>). Zebrane pieniądze pozwolą opłacić przygotowywane już przez doświadczoną firmę IT oprogramowanie do zbierania informacji o zbrodniach międzynarodowych popełnionych w Ukrainie i ich ofiarach, oraz zabezpieczyć serwer, na którym te informacje będą przechowywane. Bezpieczeństwo przekazywania danych a następnie ich przechowywania jest bowiem priorytetem zespołu Projektu. Z uwagi zaś na wrażliwość tych danych, zwłaszcza kontekst, którego dotyczą, potrzebne zabezpieczenia muszą być niezawodne i skutecznie chronić zgromadzone informacje przed atakami hakerskimi, zlecanymi przez Rosjan.

15.

W zakresie realizacji celów Projektu, zespół Projektu Sunflowers współpracuje z Naczelną Radą Adwokacką, Ukrainian Bar Association, The Peace and Justice Initiative, Stowarzyszeniem Interwencji Prawnej, Wolters Kluwer, Pravo-Justice Project, Centre for International Humanitarian Law and Transitional Justice, Association Internationale De Droit Penal, Platform for Peace and Humanity, ua.support, Intellectum, Feminoteka, Studencką Poradnię Prawną Uczelni Łazarskiego, Tech to The Rescue, Meritum, The Law Society of England and Wales, Polish Centre for Torture Victims, Coalition for the International Criminal Court, School of Law University of Chapman, Irish Bar Association, Loyola Law School, Trust Fund for Victims of the International Criminal Court, Orphans Feeding Foundation, International Association of Lawyers UIA-IROL, welcomerefugees.it oraz wieloma kancelariami prawniczymi z Wielkiej Brytanii, Niemiec, Grecji, Polski i Ukrainy.